

ГОЛОВНІ АСПЕКТИ СКЛАДАННЯ КОНСОЛІДОВАНОЇ ФІНАНСОВОЇ ЗВІТНОСТІ

Необхідність удосконалення методологічних та організаційних підходів до формування консолідованої фінансової звітності зумовлена реаліями сьогодення. Водночас зростання кількості та обсягів діяльності корпорацій, холдингів, необхідність узагальнення фінансових показників діяльності групи підприємств на рівні материнської компанії, неузгодженість і недосконалість чинного нормативно-правового забезпечення консолідації фінансової звітності, невідповідність структури та змісту консолідованої звітності запитам і очікуванням різних груп її користувачів загалом визначає актуальність проблеми.

Не дивлячись на значні напрацювання, потребують розробки такі основні питання теорії і практики побудови консолідованої звітності в Україні: визначення об'єкта обліку й параметрів консолідації групи підприємств з урахуванням законів і закономірностей сучасної ринкової економіки, формування методології вивчення специфічного об'єкта бухгалтерського обліку — консолідованої групи підприємств. Це зумовлює потребу у розв'язанні комплексу проблем: визначення місця і ролі консолідованого обліку в системі бухгалтерського обліку; розробка конкретних методик обліку й складання консолідованої звітності.

На основі критичного аналізу змісту основних нормативних актів щодо консолідованої фінансової звітності НП(С)БО 2 та міжнародного стандарту фінансової звітності 10 «Консолідована фінансова звітність», викладемо основні положення складання консолідованої фінансової звітності групи підприємств:

- підприємства, що увійшли до складу групи, зберігають свою юридичну незалежність; у той же час автономність підприємств, йде поруч із збільшенням внеску кожного учасника групи у спільну справу;

- материнське підприємство, яке контролює одного чи кілька суб'єктів господарювання, набуває владні повноваження та визначає значущі (суттєві) для групи види діяльності, керує ними, проводить фінансову, інвестиційну, комерційну політику групи, здійснює контроль над її реалізацією і над діяльністю дочірніх підприємств.

Материнське підприємство розпоряджається контрольованою часткою участі, тобто власним капіталом материнського підприємства та контрольованою часткою участі дочірнього підприємства. Головне, материнське підприємство у процесах консолідації виступає як інвестор який контролює об'єкт інвестування;

- інформація у фінансовій звітності розкривається шляхом заповнення материнським підприємством форм консолідованої фінансової звітності про діяльність групи за звітний період і приміток до консолідованої фінансової звітності;

- дочірнє підприємство, яке перебуває під контролем материнського (холдингового) підприємства, свідомо йде на участь у складі групи, залишає за собою неконтрольовану частку участі. Дочірнє підприємство складає і подає індивідуальну фінансову звітність щодо власної діяльності та надає материнському підприємству належну інформацію для підготовки материнським підприємством консолідованої фінансової звітності групи.

Організаційним питанням складання даної звітності є дослідження сутності таких понять, як «процес консолідації» та «процедура консолідації».

Отже, процес консолідації передбачає здійснення певних процедур консолідації, тобто визначена послідовність бухгалтерських дій з метою формування показників фінансової звітності, в свою чергу процедура консолідації визначається як складова процесу консолідації і є комплексом облікових операцій і дій методичного й організаційного характеру, які перебувають у нерозривному взаємозв'язку і взаємозалежності.

У процесі організації процедур підготовки консолідованої фінансової звітності необхідно враховувати основні вимоги: економічна сумісність суб'єктів господарювання та можливість контролювати дочірні підприємства.

Економічна сумісність підприємств, залучених до консолідації передбачає, що діяльність дочірнього підприємства повинна бути пов'язана з діяльністю материнського підприємства. Створення групи підприємств відбувається в тому випадку, коли одне підприємство (материнське) контролює інше підприємство (дочірнє). Це є можливим:

- у разі купівлі материнським підприємством більше як половини акцій (часток) у статутному капіталі дочірнього підприємства;

- у разі одержання контролю (вирішального впливу на фінансову та господарську політику дочірнього підприємства) в інший спосіб. Контроль — це можливість управляти фінансовою і господарською політикою підприємства з метою отримання вигоди від його діяль-

ності. Суттєвий вплив — це повноваження брати участь у прийнятті рішень з фінансової та господарської політики підприємства, при цьому не здійснюючи контроль цієї політики. Дані два фактора визначають форми інвестицій в інше підприємство, які призводять до виникнення підконтрольності (материнське і дочірнє підприємства) або викликають утворення асоційованих і спільних підприємств.

Методика складання консолідованої фінансової звітності є досить складною, оскільки пов'язана з необхідністю елімінування статей, тобто наслідки з реалізації угод між членами корпоративної групи не включають у консолідовану звітність, показують тільки активи й зобов'язання, доходи і витрати від операцій із третіми особами. Для отримання достовірної інформації про діяльність групи потрібно впровадити єдині облікові та контрольні процедури для цілей консолідації на рівні групи.

УДК 657

Оксана Ісай,

к.е.н., професор кафедри бухгалтерського обліку,
ДВНЗ «КНЕУ імені Вадима Гетьмана»

БУХГАЛТЕРСЬКИЙ БАЛАНС ТА ЙОГО АНАЛІТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ

Найуніфікованішим і загальнодоступним джерелом інформації для оцінки ефективності функціонування суб'єктів господарювання та ризиків підприємницької діяльності є фінансова звітність. Облікова інформація є пріоритетною і переважає в оцінках і діагностиці фінансового стану суб'єкта господарювання, то від її аналітичних можливостей суттєво залежить якість господарського управління суб'єктами підприємницької діяльності.

Процес прийняття управлінського рішення передбачає ідентифікацію господарської проблеми, яка уможливується завдяки виявленню відхилень від заданих параметрів діяльності внаслідок проведення аналітичної роботи на підприємстві. Так як прийняття рішень, як і обмін інформацією, є складовою будь-якої управлінської діяльності, управління розвитком підприємства вимагає постійної ідентифікації проблем господарювання, розробки та реалізації управлінських рішень, що сприяють досягненню бажаного фінансового стану підприємства.

Західні фахівці виокремлюють п'ять відносно самостійних підходів у становленні систематизованого аналізу фінансового стану суб'єктів господарювання: 1) школа емпіричних прагмати-